

Державний заклад
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ імені К. Д. УШИНСЬКОГО»
Соціально-гуманітарний факультет
Кафедра загальної та диференціальної психології

„ЗАТВЕРДЖУЮ”

Голова приймальної комісії

_____ О.Я. Чебикін
„_____” _____ 2019 р.

**ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ
З ОСНОВ ПСИХОЛОГІЇ**

**для отримання освітнього ступеню «магістр»
галузь знань – 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність – 053 Психологія***

(для абітурієнтів які здобули диплом «бакалавра», або диплом «спеціаліста»,
«магістра» *за іншими спеціальностями*)

Одеса – 2019 рік

Пояснювальна записка

Програма вступного екзамену для отримання освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» за спеціальністю 053 Психологія* містить базові розділи дисципліни «Психологія», які входять до основного змісту освітньо-професійних програм підготовки бакалаврів з широкого кола спеціальностей гуманітарного та технічного профілю.

Програма вступного екзамену розроблена для абітурієнтів, які вступають на навчання за спеціальністю 053 Психологія*, завершили навчання та здобули диплом «бакалавра», або диплом «спеціаліста», «магістра» *за іншими спеціальностями.*

Вступний екзамен є формою перевірки готовності майбутніх магістрантів до виконання своїх професійних функцій і вирішення комплексу психологічних, дослідницьких завдань у сфері сучасної психології. Випробування дозволяє визначити рівень теоретичної і практичної готовності майбутніх магістрантів психології до засвоєння знань, умінь та навиків, спрямованих на вирішення широкого комплексу діагностичних, коректувальних, консультативних, науково-дослідних, культурно-просвітницьких завдань у професійній сфері.

Абітурієнт повинен мати уявлення про предмет, завдання та методи психології; про особистість, міжособистісні взаємини, спілкування, діяльність; мати загальні поняття про індивід, індивідуальність; про психічні пізнавальні та емоційно-вольові процеси; про психічні стани та властивості особистості тощо.

Вступний екзамен проводиться у формі письмового випробування та містить 40 тестових завдань з таких змістовних модулів:

- вступ до психології;
- особистість, міжособистісні взаємини, діяльність;
- когнітивна сфера особистості;
- емоційно-вольова сфера особистості;
- основні властивості особистості;
- основи вікової психології;
- основи соціальної психології.

РОЗДІЛ I. ВСТУП ДО ПСИХОЛОГІЇ

Тема 1. Предмет та завдання психології. Психологія як наука про закономірності розвитку і проявів психічних явищ та їх механізми. Психіка як предмет психології. Структура психіки. Психічні пізнавальні процеси: відчуття, сприймання, пам'ять, мислення, уява, мовлення, увага. Емоційно-вольові процеси; почуття, емоції, воля. Психічні стани: стійкий інтерес, творче піднесення, сумнів, пригніченість та інші. Властивості особистості: спрямованість, темперамент, характер, здібності. Загальні завдання психологічної науки. Місце психології в системі наук. Диференціація психології на окремі наукові галузі (загальна, вікова, порівняльна, спеціальна, психологія праці, соціальна психологія, зоопсихологія та інші). Зв'язок психології з іншими науками. Школи, концепції, напрямки у психології (біхевіоризм, психоаналіз, гештальтпсихологія, гуманістична психологія та інші).

Тема 2. Методи психології. Загальнонаукові методи. Методи психологічного дослідження. Поняття про спостереження та експеримент (лабораторний та природний) як основні методи психології. Допоміжні методи: методи опитування (анкетування, інтерв'ювання, бесіда), тестовий метод, аналіз продуктів діяльності та інші. Самоспостереження.

РОЗДІЛ II. ОСОБИСТІТЬ. МІЖОСОБИСТІСНІ ВЗАЄМИНИ. ДІЯЛЬНІСТЬ

Тема 3. Особистість. Загальне поняття про особистість. Поняття індивід, особистість, індивідуальність. Спрямованість особистості. Основні форми спрямованості особистості. Потреби, види потреб: за походженням (первинні, вторинні), за характером задоволення (матеріальні, соціальні, духовні). Мотиви. Неусвідомлені мотиви. Установки, потяги. Усвідомлені мотиви. Цілі. Інтереси. Ідеали та переконання. Світогляд особистості. Формування та розвиток особистості. Психологічні особливості дитини в дошкільному віці, молодшому шкільному віці, підлітковому віці, періоді раннього юнацтва. Суспільна природа особистості. Роль

навчання та виховання в процесі формування особистості. Роль спілкування. Соціалізація особистості.

Тема 4. Соціальні групи. Міжособистісні взаємини. Класифікація груп: за взаємозв'язком (реальні та умовні); за розміром (великі, малі, мікрогрупи); за суспільним статусом (формальні, неформальні); за рівнем розвитку (групи низького рівня розвитку, групи високого рівня розвитку – колективи); за значимістю (референтні та групи членства) та інші. Поняття про міжособистісні взаємини. Ділові та особистісні взаємини. Соціально - психологічний клімат. Психологічне сумісництво. Конфлікти. Особистість та колектив. Проблема конформізму-нонконформізму; толерантності (етнічної, комунікативної) - ксенофобії.

Тема 5. Психологія спілкування. Загальне уявлення про спілкування. Вербальна та невербальна комунікації. Умови ефективного спілкування.

Тема 6. Діяльність. Загальне поняття про активність та діяльність. Структура діяльності: цілі, мотиви, дії. Мотиви та цілі діяльності. Види дій: практичні та розумові. Етапи діяльності: етап постановки цілі; етап планування роботи; етап виконання, здійснення діяльності та поточного контролю; етап перевірки результатів, виправлення помилок; етап співставлення отриманих результатів з запланованими; етап підведення підсумків роботи та її оцінки. Основні види діяльності: праця, навчання, гра. Рівні засвоєння діяльності: вміння, навички, звички.

РОЗДІЛ III. КОГНІТИВНА СФЕРА ОСОБИСТОСТІ

Тема 7. Увага. Загальне поняття про увагу. Види уваги (мимовільна, довільна, післядовільна). Властивості уваги (об'єм, стійкість, зосередженість, переключення, розподіл). Уважність як властивість особистості. Неуважність, її причини.

Тема 8. Відчуття. Поняття про відчуття. Класифікація та види відчуттів: залежно від контакту рецептора з подразником (дистанційні – зорові, слухові, нюхові; контактні – кінестетичні, дотикові, смакові, органічні); залежно від розміщення рецептора (інтероцептивні – органічні; екстероцептивні – зорові,

слухові, дотикові, нюхові; пропріоцептивні).

Тема 9. Сприймання. Поняття про сприймання. Роль моторних компонентів у сприйманні. Класифікація та види сприймання: за провідним аналізатором (зорове, слухове, дотикове, смакове); за наявністю мети та вольового зусилля (довільне, мимовільне). Сприймання часу, руху, простору, сприймання людини людиною;

Тема 10. Пам'ять. Поняття про пам'ять. Класифікація та види пам'яті: за об'єктом запам'ятовування (образна, словесно – логічна, рухова, емоційна); за ступенем вольової регуляції (мимовільна, довільна); за тривалістю збереження інформації у пам'яті (миттєва, короткочасна, оперативна, довгочасна, генетична). Типи пам'яті (наочно-образний, словесно-логічний, гармонійний; зоровий, слуховий, руховий, змішаний). Продуктивність пам'яті: швидкість запам'ятовування, об'єм запам'ятовування, точність відтворення, довготривалість збереження.

Тема 11. Мислення і мовлення. Поняття про мислення. Розумові операції (аналіз, синтез, порівняння, абстрагування, узагальнення). Логічні форми мислення як продукти розумового процесу (поняття, судження, умовиводи). Процес розв'язання розумових завдань. Види мислення: за формою (наочно-дійове, наочно-образне, словесно-логічне), за характером розв'язування задач (теоретичне, практичне), за ступенем новизни і оригінальності (репродуктивне, продуктивне). Якості розуму: самостійність, критичність, глибина, гнучкість, широта, швидкість. Поняття про мовлення. Єдність мислення та мовлення. Види мовлення (зовнішнє, внутрішнє; усне, писемне; діалогічне, монологічне).

Тема 12. Уява. Поняття про уяву. Види уяви: залежно від мети (мимовільна, довільна), залежно від характеру (творча, репродуктивна). Мрія як образ бажаного майбутнього.

РОЗДІЛ IV. ЕМОЦІЙНО-ВОЛЬОВА СФЕРА ОСОБИСТОСТІ

Тема 13. Емоції та почуття. Загальне поняття про емоції та почуття. Вплив емоцій на людину. Особливості емоцій: позитивні, негативні; стеничні,

астенічні. Інтенсивність та стійкість емоцій. Настрій, афект, пристрасть, стрес. Види почуттів: моральні, інтелектуальні, естетичні, практичні.

Тема 14. Воля. Поняття про волю. Воля як вища психічна функція. Вольова регуляція поведінки. Етапи вольових дій: підготовчий (мета і прагнення до її досягнення, можливості і мотиви, боротьба мотивів і вибір, рішення), виконавчий (здійснення рішення). Вольові якості особистості (цілеспрямованість, принциповість, самостійність, ініціативність, витримка, рішучість, наполегливість, організованість, дисциплінованість, сміливість).

РОЗДІЛ V. ОСНОВНІ ВЛАСТИВОСТІ ОСОБИСТОСТІ

Тема 15. Темперамент. Поняття про темперамент. Характеристика типів темпераментів (сангвінічний темперамент, флегматичний темперамент, холеричний темперамент, меланхолічний темперамент). Роль темпераменту в праці та навчанні. Темперамент та проблеми виховання.

Тема 16. Характер. Поняття про характер. Риси характеру: риси характеру, що виражають ставлення до суспільства, колективу, інших людей; риси характеру, що виражають ставлення до праці; риси характеру, що виражають ставлення людини до самої себе; риси характеру, що виражають ставлення людини до речей. Вольові риси характеру. Формування характеру.

Тема 17. Здібності. Поняття про здібності. Задатки як природні передумови здібностей. Якісна та кількісна характеристика здібностей. Види здібностей (загальні, спеціальні). Рівні здібностей: здібності, талант, геніальність.

РОЗДІЛ VI. ОСНОВИ ВІКОВОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Тема 18. Предмет вікової психології. Завдання вікової психології. Рушійні сили психічного розвитку людини. Проблема вікової періодизації. Галузі вікової психології: дитяча психологія, психологія молодшого школяра, психологія підлітка, психологія ранньої юності, психологія дорослої людини, геронтопсихологія (психологія старості). Методологічні принципи та методи вікової психології.

Тема 19. Загальна характеристика розвитку психіки в онтогенезі.

Проблема рушійних сил психічного розвитку. Навчання і розвиток: взаємозв'язок та взаємовплив. Поняття рівня актуального розвитку і зони найближчого розвитку. інтеріоризація та екстеріоризація як механізми розвитку в процесі навчання. Поняття про кризи та критичні періоди.

Тема 20. Основні поняття: філогенез, онтогенез, генотип, нерівномірність психічного розвитку, сензитивні періоди, внутрішні суперечності, соціальна ситуація психічного розвитку, актуальний рівень психічного розвитку, зона найближчого розвитку, пластичність психіки, вікові періоди, вікові кризи, провідна діяльність, акселерація, основні новоутворення, дитинство, критерії вікової періодизації.

Тема 21. Поняття про психічний розвиток. Психічний розвиток дитини від народження до вступу в школу. Поняття про психічний розвиток дитини молодшого шкільного віку. Поняття про психічний розвиток підлітка та старшокласника. Новоутворення підліткового періоду: почуття дорослості, потреба в самореалізації та суспільному визнанні, прагнення до самоствердження, вміння підпорядковуватись нормам колективного життя. Загальні питання педагогічної психології.

РОЗДІЛ VII. ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Тема 22. Предмет соціальної психології.

Структура соціальної психології. Завдання соціальної психології. Методи соціально-психологічного дослідження (загальна характеристика). Особливості соціально-психологічного підходу до розуміння особистості. Соціально-психологічні характеристики особистості. Соціалізація і адаптація. Соціальний статус. Поняття соціальної ролі. Соціальна поведінка особистості і її регуляція. Поняття про спілкування. Товариськість і її психологічні механізми. Поняття про конфлікти в міжособистісному і міжгруповому спілкуванні. Соціально-психологічний клімат в групі. Ефективність групової діяльності. Психологія міжгрупового взаємодії.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Вікова психологія. [За ред. Г.С. Костюка]. –К., 1976.
2. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посіб. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. – К.: Просвіта, 2001.- 416 с.
3. Гамезо М.В., Герасимова В.С., Горлова Г.Г., Орлова Л.М. Возрастная психология: личность от молодости к старости: Учеб. Пособие. – М.,1999.
4. Гамезо М.В., Домашенко И.А. Атлас по психологии. М.: Просвещение, 1986. – 272 с.
5. Дрозденко К.С. Загальна психологія в таблицях і схемах: навч. посіб. – К.: ВД «Професіонал», 2004. – 304 с.
6. Загальна психологія : підручник для студ. ВНЗ. С. Д. Максименко, В. О. Зайчук, В. В. Клименко, М. В. Папуча [за заг. редакцією С. Д. Максименка]. – 2- е вид., переробл. і доп. – Вінниця: Нова книга, 2004. – 704 с.
7. Основи психології. Підручник [За ред. О.В. Киричука, В.А. Роменця]. – К., 1995.
8. Основи соціальної психології: Навчальний посібник [За ред. М.М. Слюсаревського]. – К.,: Міленіум, 2008. – 495 с.
9. Психологія. Ю.Л.Трофімов, М.І.Алексєєва, П.А.Гончарук та ін. [За ред. Ю.Л.Трофімова]. – К.: Либідь, 2001. – С. 445 – 510.
10. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии. – СПб.: Питер Ком, 1999. -720 с.
11. Циба В.Т. Соціальна психологія : навч. посібник для студ. вищих навч. закладів. – Полтава: Дивосвіт, 2009. — 336 с.
12. Цимбалюк І.М., Яницька О.Ю. Загальна психологія. Модульно-рейтинговий курс для студентів вищих навчальних закладів. – К.:«Професіонал», 2004.